

SLOVENSKI

GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Naročnino sprejema vredništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne prijemajo.

Oznanila se prijemljejo, plača za vrstico je 10 k. in za kolek 30 k.

Izbaja

1. in 16. vsakega mesca in velja s poštnino vred in v Mariboru z pošiljanjem na dom

za celo leto . 2 fl.

„ pol „ . 1 fl.

1/4 „ . — fl. 50 k.

Brez poštnine in pošiljanja 1 fl. 80 k.

Posamezni listi se dobijo pri knjigarju Novaku na velikem trgu za 8 k.

Štv. 6.

V Mariboru 1. aprila 1867.

Tečaj I.

Vabilo.

S tim listom konča prvo četrtletje 1867 in naročnina za marsikterega naročnika. Da vendar vsak gosp. naročnik natanko ve, da je samo za četrt leta naročnino plačal, smo na današnji zavitek pri napisu vsakemu zapisali „Konec naročnine.“ Gospodje toraj, kateri taki napisek najdejo, plačali so le za prvo četrtletje in se lepo prosijo, naj svojo naročbo ponovijo. Vse č. č. slovenske rodoljube pa prosimo, naj „Slovenskega gospodarja“ po vsej moči priporočajo in podpirajo. Če še nekoliko naročnikov pridobimo, bo list ali vsak teden izhajal, ali pridenemo vsak mesec pol pole, da se bode lože prinašalo več gospodarskih in drugih v sedajnem času zelo potrebnih stvari.

Upamo, da nam vsi stari naročniki zvesti ostanejo in da se še nekaj novih oglasi.

Vredništvo.

Ozir na zadnji deželni zbor v Gradcu.

(Dalje in konec.)

Glejmo kako se je našim poslancem na dalje godilo.

Drugo važno delo zborovo je bila volitev novega deželnega odbora.

Deželni odbor ima po postavi biti sestavljen iz deželnega glavarja in šest izmed zbora izbranih odbornikov; in sicer volijo jednega prisedovavca ali odbornika poslanci od velikih posestnikov izvoljeni, jednega poslanci mest, trgov in trgovske zbornice, jednega poslanci vseh kmetiških srenj, ostale tri odbornike pa voli izmed sebe celi deželni zbor.

Da je naloga deželnega odbora, ki opravlja in izpeljava naredbe in sklepe deželnega zastopništva, jako imenitna in važna, mislimo, da ko obče znano reč ni treba na dalje dokazovati. Tu hočemo le posebej omeniti njegovo moč na srenjske zadeve, njegov vpliv na postavodajavstvo zastran davkov, na učbine stvari, na izvrševanje patronatnih pravic, na pravico nasvetovanja in imenovanja pri ustanovah (štiftingah) in zalogah (štipendijah).

Če pa prevdarimo, da na Štajerskem prebiva več kot 400000 Slovencev nasproti 600000 Nemcev, bila bi zahteva, da vsaj dva Slovenca sedita v deželnem odboru gotovo le pravična in zmerna, kakoršni smo sploh v svojih terjatvah.

Ako so si naši poslanci prizadevali in trudili vendar toliko doseči, da bi vsaj jeden Slovenec v deželni odbor voljen bil, ki bi znal in vedel ostalih pet odbornikov in gospoda deželnega glavarja po priliki z željami in prizadetvami našega naroda soznani, tako je ta želja tako naravna, da smo pričakovati morali, ta želja bode izpolnjena, ako je našim zopernikom le količkaj mar za to, da se pravičnost vsaj na videz varuje.

Pa tudi ta želja se ni izpolnila. Napravili so sicer v ta namen poslanci kmetiških srenj pogovor, ali ostal je kolikor se čuje brez vspeha, in tako našim zastopnikom nič ni ostalo

drugega nego v skupnem očitovanju na pravicoljubnost cele zbornice se obrniti. Z kakim vspehom je znano.

To skupno očitovanje se glasi takole: „Duševni, telesni in narodni napredek in hasek sta ozko zvezana med seboj, in treba je, da se zagovarjata in zastopata ne le v deželnem zboru nego tudi v deželnem odboru. Dozdaj Štajerski Slovenci, katerih je $\frac{2}{5}$ celega deželnega prebivavstva niso imeli v oziru na narodne stvari nobenega zagovornika. Ker pa proti ti napaki deželni red nima nobene brambe tedaj se obračamo zbog tega na pravicoljubnost visoke zbornice pričakujé, da bode pravični želji naših volivcev vstrezala, da jih bode v deželnem odboru vsaj jeden odbornik zastopal.“

Pri volitvi iz skupine kmetiških srenj je dobil gospod Mihael Herman 9, gospod Moric žl. Kaisersfeld 13 glasov. Mi Slovenci moramo ta izid toliko bolj obžalovati, kolikor manj je pre, kakor čujemo, dosedajni referat (poročevanje) imenovanega gospoda v redu, ktereга vso delavnost stvari visoke politike, učenje napitničnih govorov i. t. d. požirajo, in kateri je zadnjič tudi volitev v državni zbor prevzel.

Sploh moramo ko svoje načelo očitno izreči, da se ne zlagamo z tem, da se od dežele masno plačano mesto v deželnem odboru sklepa še z mestom v državnem zboru. Dežela potrebuje v deželnih zadevah ravno neprestano delajoče delavne moči. Zdi se nam popolnoma napačno in krivo, da se taka mesta razdeljuje tako rekoč v podporo političnih strank, ki mnogo stroškov požirajo pa malo deželi koristi prinašajo.

Kako se je našim poslancem pri volitvi v državni zbor godilo ni le samo v Avstriji, ampak celo v zamejnih deželah čudenje in nevoljo vzbudilo. Štajerskemu deželnemu zboru je bilo prihranjeno dozda v zborovavnem (parlamentarnem) življenju nezasišano stvar na svet spraviti, namreč, da so se možje proti svoji volji prisilili po sklepu večinam poslancem prevzeti. Stvar je po pravniško kriva, še bolj zavržljivi pa so razlogi. Le malo ne dvomimo, da bi izvoljena gospoda Lipold in Lenček prav izvrstna in vrla možaka ne bila. Ravno kakor taka sta narodu znana in sta pri ti priliki ravno svojo značajnost in rodoljubnost slavno razodela in pokazala. Kajti vedeča da imamo v skupini dva izvrstna v državopravnih pitanjih izurjena in v zborovavni borbi že vajena in skušena moža, sta se zavoljo tega njima namenjene časti poslanstva v državni zbor rajši odpovedati hotela, kakor pa, da ne bi volitve na ona dva prejšna moža obrnola.

Nemci so svoje naj bolj izurjene in vajene moči v državni zbor poslali, in gosp. dr. Rechbauer se je v zahvalnem govoru celo izrazil, da ide z čutom vojaka v odločiven boj.

Mi sicer nismo takega mnenja želeči, naj se zastopniki dežel in narodov na Dunaju snidejo, da mirno državopravno pitanje razrešijo in medsebné svobode in pravice narodov vtrdijo.

Ako so pa vendar gosp. Rechbauer in njegovi pritikleji tako bojaželnega duha, tedaj se nam nekoliko čudno zdi, da niso tudi od naše strani ona dva moža z seboj na vojsko vzeti hoteli, ki imata že nekoliko bojnega znanja in od katerih smo pričakovali, da se bodeta naj bolj za našo reč bojevala. Kaj takega se nam nič ne zdi kaj po junaško in ne zavidamo niti gosp. baronu Hackelbergu in dr. Stremajerju, ki sta temu sklepu kumovala (botra bila) niti večini deželnega zbora lavorik, ktere si je z tem sklepom v očeh celega sveta prizborovala.

Pač se je pokazalo kako je z liberalizmom (svobodoljubnostijo) onih možev, ki so svobodo in zvestobo do vstave

v najem vzeli. Pokazalo se je pa tudi to, in jasno ko beli dan je moralo vsakemu biti, da slovensko ljudstvo ykljub narodnih volitev po vseh kmetiških srenjah spodnjega Štajerskega, ki so narodovo voljo določno razodele, za razvitek in vtrditev svojih narodnih pravic od sedajnega deželnega zboru nima kaj več pričakovati kakor od prejšnjega.

Gospodarske stvari.

Trsoznanstvo.

(Dalje.)

II. v dele nad zemljo ali stari les, to je:

a) glava, batica ali deblo, koja ostane, če se po vino-rejskih naukih mladi trs umetno obreže, celo na kratko ali bolj dolgo. Če na glavi ali na deblu, kaki suhi ali malo živi del čepi, se to imenuje v nekterih stranih kukavica, ta se mora gladko in lepo s vsemi drugimi nepotrebnimi deli odsekati ali odžagati. V novem času rabijo tudi umni vino-rejci velike škarje pri tem delu, kar je naj boljše.

b) Vrat je del spod od glave ali debla noter v zemljo, in če se ta pri obdelovanju poškoduje ali od mraza razpokline dobi, trta zelo trpi, in rade kake bunke zavolj preobilnega soka izvevajo ali v premočvirni zemlji škodljive gobe narastejo.

c) Vršici, rogli (Schenkel) so drugi kratki deli trsa na glavi ali na deblu, na kterih se zarodni les nastavlja.

d) Veje ali golenc (Zugäste) so stari goli les, podaljšani iz rozeg, s kterimi se trs visoko na brajde, šotore in drevje napeljava.

e) Zarodni les (Tragholz), to so mladike, loze ali rozge zadnjega leta, ktere se za prihodno kako umetno obrežejo; slabejemu trsu se puste samo rezniki, čepi s 2—3 okami, močnejemu ceruniči, šparovni s 5—6 okami.

Biki, konji, putiči, vtikance, vlačence, lastnike po potrebi z več okenci, se pustijo močnemu trsu.

f) Panoge (Boden- und Zweigreben) so mladike, ktere iz starega lesa na vratu, deblu ali izpod zemlje izrastejo. V časi k temu služijo, da se trta ponovi, če zmrzne, ali poniža, ako je visoko, tudi so panoge na glavnih rozgah.

(Dalje prihodnjič.)

Naj se seje tudi ščetica.

Slabi dohodki, ktere prinaša sejanje žita, nas prisilja, da mislimo na druge obdelane rastline, po kterih bi se morebiti trud kmetovavcev bolj plačal.

Med tržne rastline, ktere tudi v naši zemlji in pod našim podnebjem dobro rastejo, spada tudi ščetica (dipsacus fullonum, Weberkarde), ktere se že v srednji Štajerski toliko seje, da se vsako leto 18—20 milionov ščetičnih glavice pridelava in dobro proda.

Sejanje ščetice bi naj bolj bilo všeč malim gospodarjem, kajti obdelujejo to rastlino lahko otroci in slabi ljudje.

Da se vendar sejanje lože po celem našem kraju razširi, bi dobro bilo, če bi umni večji gospodarji v tem začeli in tako manjšim pot pokazali.

Trgovec Roč v Gradcu je bil tako prijazen in je poslal podružnici gospodarskega društva v Mariboru 5 funtov čistega, dobrega francoskega ščetičnega semena, katero se bo za stonj razdelilo med one kmetovavce, kteri hočejo prvi to rastlino sejati. — Ker je pa obdelovanje te rastline še celo neznano našim ljudem, hočem v kratkem povedati, kako se mora s to rastlino ravnati.

Ščetica je dveletna rastlina in izraste 4—6 čevljev visoko. Raste naj rajša pod ednakim podnebjem, ko naša zimska žita. Na tako imenovanih srednjih njivah naj bolj obrodi, na zlo pesečnih in jilovnatih njivah ne raste rada v močvirnih pa celo ne. Naj bolje se sadi ali seje na njivo, koja je dve leti prej pognojena bila, na dobro obdelano praho ali po detelji. Njiva se mora globoko izorati. Seje se ali sredstveno ali nesredstveno.

Sredstveno se seje mesca marca do pol aprila na zimske setve in sicer se mora sejati zlo po redkem; bolje vendar je, če se seje v praho z mašino, s ktero se kuruza (turšica) seje v brazde, pri mašini se vendar mora prej odstraniti kosa in črtalo in se mora vrinoti valj. Če je zemlja zlo suha se mora seme z valjem povleči.

Dva ali tri tedne po žetvi zimskega žita se mora ščetica ravno tako okrbovati kakor se navadno oskrbuje korenje (mrkevca), ktero je v zimski ječmen posejano bilo, t. j. mora

se strnišče odstraniti in ščetica dobro opleti. Eden teden kesneje se mora ščetica prvokrat okopati in mesca avgusta drugokrat in pri tej kopi se tudi morajo sadike razsaditi, če jih je preveč na kupu, na prazne prostore.

Nesredstveno se ščetica seje v grede, okoli pa salata in druga zelišča, kterih sadike se kesnej razsajajo. Sadike se morajo mesca julija do polovice mesca septembra na njive, na kterih je prej rastle zimsko žito saditi. Saditi pa se morajo 2 šolna po dolgosti in eden šolen po širini narazno. Tako narazno bi tudi morala ščetica stati, če se je sredstveno sejala. Mora se večkrat opleti. — Drugo leto se mora taki o prvem pomladju, če je vreme lepo, ščetica okopati in skupčena razsaditi. Po 2—3 tednih se naj okoplje drugokrat.

Ko je na rastlini pokažejo glavice, se mora ono listje, ktero deblo kot livnik (trihlar) obdava razklati, da deževnica odteče. Vse glavice, ktere niso celo okrogle, ali ktere na straneh izrastejo, se morajo odrezati. Ščetičine glavice evetejo tako, da venčno obda cvetje glavico naj prej zgoraj, in za tem zmirom niže. Ko je prva tretina glavice odevela, je hasnovito, če se glavličino steblo $\frac{1}{2}$ ali 1 šolen pod glavico v p o g n e, t. j. malo sterc, kajti po tem glavice boljše prirastejo in se draže prodajo.

Ko je že zadnji venec na glavici odevel, je ščetica zrela in se mora taki pobirati. Pri nas se zatoraj že začne pobiranje mesca julija in traja do jeseni, kajti ne cvetejo vse glavice na enkrat. Naj bolj se mora na to paziti, da se glavice o pravem času poberejo, kajti če preveč dozoriyo, postanejo pretrde in nimajo nobene vrednosti.

Glavice se morajo z 4—6 palcev dolgem stebлом odrezati. Pobranih glavice se mora 10—15 skupej zvezati in na zračnem senčnem mestu (tudi na podstrešju) sušiti. Suhe se lahko na večji kup zdevajo. Pred prodajo se morajo lepše in vekše izbrati in skupčiti, zločeste pa celo odstraniti, dobrim se morajo odtrgati ospice, ktere se na spodnjem koncu glavice nahajajo in se jim mora vse steblo ednako na 2—3 palce odrezati.

Pri dobrem obdelovanju zraste na $\frac{1}{4}$ rali njive 40—50 tisoč dobrih ščetice. Ako rečemo, da je 30 tisoč med njimi celo izvrstnih, kterih tisoč se lahko proda za 2 fl., 10 tisoč pa slabejših, ktere se prodavajo po 50 kr., tak se na $\frac{1}{4}$ rali njive na leto pridelava čistih 65 fl., kar se pri nobenem žitu pridelati ne more. Posla je res mnogo s to rastlino, posel je vendar lahek in dobiček lep.

Če sadike sadiš, imaš za $\frac{1}{4}$ rali zemlje 1 $\frac{1}{2}$ lota semena prek in prek zadosti.

Kteri gospodarji to rastlino saditi želijo, dobijo seme za stonj pri podružnici gospodarskega društva v Mariboru.

Domače stvari.

Čista lugasta sol (Pottasche) dobro zdravilo proti plučni kuži (Lungenseuche). Vsakemu, ktere ga žival za plučno kugo zboli, priporočamo naj raztali lugaste soli (Kali carbonicum) dva lota v poliču (pol pinta) vode in naj vsako jutro in večer beleni živali notri da. Gospodarski časnik severne nemške in mnogi drugi gospodarski časniki tudi trdijo, da je to zdravilo po mnogih skušnjah zlo hasnovito.

Pravi vzroki kurje tako imenovane pike so, kakor nekteri natoroznanci trdijo, uši, ktere se na glavi, posebno mlade kuretine, zbirajo. Naj boljja pomoč ta mrčes pregnati, je ribja mast (Fischthran), ktere se ušivemu petelinčeku ali jarcu le ena kaplja na glavo vriba; kurje uši mahoma porokajo, in žival jih ne dobi več. „Novice.“

Pozlačene okvire (rame) zrcal in kipov si lahko in dobro zesnažiš, če vzemeš rezljaj čebula (luka), ga namočiš v čisti vinski cvet (Spiritus) in ž njim okvire dobro zbrilješ. Okviri postanejo spet svetli in zlato se nič ne strga. „D.M.“

Nekaj važnega za pekare in ženske, ktere same pečejo. Nikés, profesor kemije v Nancy, se je po večkratnem opazovanju prepričal, da lesene reči, ktere so pobarvane ali v rudnatih solih (Metallsalze) namočene, p. stare železniške podklade (Schweller), telegrafski drogi, dveri, oknine rame i. t. d., ako se ž njimi peč kuri, v kteri se peče, vse pekarije, t. j. kruh, kolače, pogačo i. t. d. ostrupijo. Vse strupne soli, ktere se v barvah nahajajo, se namreč spet najdejo v vseh pekarijah, ktere so se pekle v pečih, ki so se z takimi drvami kurile. Iz tega sledi, da se s takimi rečmi peč ne bi smele kuriti, v kterih se hoče kaj iz moke napravljene peč.

Dopisi.

Okrajne volitve v Mariboru. (Dalje in konec).

Po takem je že bilo 30 po željah mestjanov izvoljenih. Treba bi bilo tedaj pri volitvah 10 okrajnih zastopnikov (Bezirksvertreter) se krepko na noge postaviti.

Ali nikdar ne zadovoljnim mestnim zastopnikom to ni bilo zadosti. Oni ne trpijo drugih misli in občutkov najmenje pa Slovenskih na njihovi strani. Mestni župan in odbor se je bal, da bi nemška kultura škode trpela, če so le, nekteri Slovenci kakor okrajni zastopniki izvoljeni. Izvoli se tedaj komite 7 mestnih odbornikov, da zato skrbijo, da se sami jihovi ljudi tudi kakor okrajni zastopniki izvolijo. Kaj takega pa še ni bilo na svetu.

Pogovorijo se tedaj nekteri volivci med seboj in se zedinijo, ktere može bi iz svoje sredine volili, in naj se vsi teh imen držijo, da se glasi ne razcepijo. V tem smislu se je nek listek v imenu dr. Dominkuša, med tem, ko je on v Gradcu bil, na župane razposlal. Žalibog je v ta listek ta pomota vlezla, da mesto ne plačuje okrajnih stroškov, ker ima lastno srenjsko postavo (Statut) med tem, ko v resnici plačuje. Vsled tega pisma je mestni župan te prilike rad se poprijemši, kajti gosp. dr. Dominkuš mu je bil na poti, v predzadnji seji mestnega odbora našemu zagovorniku očital, da hasku mestjanov proti hasku deželanov škoduje. Dominkuš mu je določno odgovoril, da misli, da ni v prid mestu, da se mestni odbor vtika v zadeve kmečkih srenj. Da se mu pa prihodnjč ne more kaj takega očitati, se je pozneje pismeno odpovedal mestnega odborništva.

Den volitve okrajnih zastopnikov pride; in ako ravno je od mestne strani mnogo delavnih bilo kakor gosp. Marko, stotnik Seidl, jegova znana adjutanta i. t. d., od slovenske strani pa nihče, kteri bi naše kmete podučeval, se je vendar skoro večina krepko obnašala, trdno je stala, tako da na koncu je bilo belih slovenskih cedul več kakor modrih (plavih) nasprotnih, ne pa kakor „Marburger Zeitung“ pravi. Med drugim pa tudi to vsakega poštenega Slovenca razalivno kvasi, namreč, da bi najne še toliko naših belih cedul ne bilo, če bi se, pre, naši kmeti pred duhovniki in narodnjaki ne bi bali. O hinavei, freiheitspächterji, kteri se le sami prosti čutijo in so tako liberalni, da v tem trenutku našega kmeta hlapca imenujejo, kedar tako ne stori, kakor ti gospodi želijo. Ne? Bilo bi res veliko čudo, če bi naši pametni kmeti duhovnike več štimali kakor g. Seidla & comp.

Kaj pa če bi tukaj pital, ali morebiti niso naše kmete za naše ljudstvo tako skrbeči in po časti hrepeneči možeki zmotili? Al bi ne bi bilo mogoče, da bi naši nasprotniki bele cedule napisali, nekterim kmetom vrinoli rekoč, te morate voliti, to so vaši ljudi? Poznamo Vas.

Še nektero lastnost naših netrudljivih in zmirom zvestih mestnih prijateljev. Želele so 3 fare, sv. Peter, Martin in Marjeta deloma, da bi gosp. Flucher rojen Nemeč jih zagovornik in kak okrajni zastopnik izvoljen bil. Ako ravno Nemeč, tudi Slovencem skoz in skoz pravičen mož in tedaj tudi od slovenske strani priporočen. To je bilo zadosti. Vze-mejo si ti možeki to tak k srcu, da jegovo ime iz vseh že tiskanih cedul izbrišejo in na njegovo mesto nekega Juga moža po njihovem kopitu tamošnjim prebivalcem vrinejo. Slišal sem praviti, da je tako obnašanje tam bivajoče ljudi jako razkačilo.

Nasledek vsega tega je bil, da med vsemi 40 okrajnimi zagovorniki najne 10 ni indiferentnih, najne 5 ne nam pravičnih in gotovo več kakor 20 odločenih nasprotnikov.

Kaj imamo od takega okrajnega zbora (Bezirksvertretung) pričakovati, vsak sam lahko sodi.

Res je veselo, da vendar v deželnem zboru imamo dva krepka zagovornika za naš okraj gospoda doktora Vošnjaka in Dominkuša, ktera se bota zahvaliti vedela za ta ljubezniv dar, kakor je zdaj osnovan, njegovo krivico živo dokazuje.

To je naj lepši in veči dar gosp. pl. Blagotinška ali Graškega zbora, tukaj imajo Slovenci priložnost se braniti in razvijati, se je pred nekterimi dnevi pisalo. Hvalo lepo! To je tedaj nam Slovencem naj ljubeznivejša in pravičnejša postava. Kake so po tem druge?

Iz gornje Loznice. — Predragi „Slovenski gospodar“! Vidiš naše siromaške kmete v njihovi nevednosti, zaspance in starokopitneže; vidiš kako se še starih pravil držijo, skorej vedno tobak puhajo in se v krčmah pogovarjajo o dobrih

starih in o zdajnih slabih časih. Prašam vas, kaj je temu krivo, da smo tako na slabem? Prvo je, da mislite, da svoje otroke zato v šolo pošiljate, da se naučijo nemški jezik, na to pa ne mislite, da bi šola morala le samo za to biti, da bi se otroci učili krščansko pošteno obnašati se, brati, pisati in rajtati. Drugi poglavitni nauk pa bi moral biti ta, da bi se otroci učili na srenjskem zemljišču kmetiške opravke; p. z novoiznajdenim orodjem, t. j. s plugi, sejačami, branami i. t. d. polje obdelovati; v pomladi sadna drevesa cepiti, umetno požlahtiti, lepo razstavljati, obrezovati in trebiti; semenje bolj umetno sejati in saditi, vrte, njive, vinograde, travnike in loge oskrbovati; bolj umno žito ulatiti, sadje in grozdje bolj umno prešati, živino po novih skušnjah rediti in oskrbovati i. t. d., take in tem ednake reči bi se naša mladina v šolah morala učiti ne pa samo nemščine.

Pa, ljubi moji kmeti, zatoraj vendar ne smete misliti, da bi se vam ne bi trebalo učiti nemški, laški ali francoski jezik; učiti se človek mora, kolikor je naj več mogoče, kajti če več zna, več velja, pravi stari pregovor. Učimo se vendar naj prej naš domači jezik, da se ne bo reklo, da slovenski kmeti svojega lastnega maternega jezika ne vejo niti šteti, niti pisati, ali da ta bolj okorno govori, ta pa bolj zavija i. t. d. Naj bolj bi bilo, če bi vsi slovenski kmeti svoj jezik lepo pisali in govorili, svoje kmetije bolj umno obdelovali in oskrbovali po zmožnosti kraja, in zatoraj hočem za poskušnjo tukaj nektere kmetom zapisati o setvi.

Kako se mora z zgodnjimi semeni ravnati, da ne pozebejo. Semenje za sadike (flance) se mora meseca sušča sejati in z hosto ali slamo dobro pokriti, da ne pozebe, ako mrzla noč nastopi ali mrzel veter piše. Tikvino (bučino) in krastavčevo (murkino) seme se mora v mokri žagavnici v srednje-toplem kraju tri dni cimiti in za tem urno rzasaditi in sicer lahko že konca maja. Turšica in fižol se mora blizo 24 ur namakati, 2—3 dni na srednje-toplem kraju ocejno cimiti in po tem urno rzasaditi. Tako pripravljeno turšico in fižol že lahko konca aprila sadiš. — Če želiš, da ti pšenica bolje izhaja, jo moraš z vročim pepelom dobro zmešati in s pepelom vred posejati — pšenica mora biti dobro dozorjena. Pepel ne škodi niti njivam niti travnikom, temoč še hasni.

Te vrstice je spisal in priporočuje bravcem „Slovenskega gospodarja“, goreči Slovenec.

Lovro Stepišnik,
mlinar in posestnik pod Pohorjem
v gornji Loznici.

Novičar iz domačih in ptujih krajev.

Z vnanja politika. Beustovi naklepi v nemškem prašanju so prekrizani. Namerjaval je namreč s pomočjo južnih nemških držav, t. j. Bavarskega, Württemberskega in Badenskega zmagavnega Prusa sopet pobiti in Avstriji nadvlado v veliki Nemčiji pripraviti. Vsled tega bi se Slovani sopet lahko na dalje ponemčevali ali kakor on pravi k steni stisnoli. Ali razglasilo se je te dni, kar se je pred navlašč skrivalo, da so se imenovane južne nemške države združile že s Prusom v vojno zavezo in to že lani hitro po vojski in Prusija po takem že ima nemško nadvlado v rokah tako močno, da se ji že čas zdi, da nastavi tudi med Avstrijske Nemeč mreže svoje in to precej s vspehom, kakor kaže veleizdajna prepovedana knjizica „razpad Avstrije.“ Beust se je tedaj pol leta zibal v prazni nadi in jegov naklep o avstrijski veliki Nemčiji je po vodi splaval v srečo Avstrije.

Jedno prašanje Beustove politike še čaka rešitve, to je tursko (orientalno) prašanje. Divji Turski rod je bil skoro tri sto let strah Evrope. Slovenske matere še gosto pripovedujejo otrokom o grozovitosti turški, ki smo jo Slovenci zadosti občutili braneči sebe in sosede nemške in ogerske. Ti Turki so celo oslabei in kristjanski narodi, ki so še pod turskim jarmom, bodo brž ko ne še toto leto poskusili vsi si ta jarem otresti. Grki so začeli boj v Kandiji in v Tesaliji, Črnogorci, Srbi in Romani že tudi sable brusijo in so se z Grki združili, da bi konec storili turški krivični vladi nad kristjani. Med velikimi vladami Evropskimi bodo nektere morda od daleka gledale, nektere, če bo treba pomagale. Rusi bodo pomagali kristjanom, brž ko ktera druga vlada pomaga Turkom. Beust dozda diplomatično podpira Turke. Kak se to vprašanje reši, nas bode učil čas. Gotovo je, da so Rusi in Prusi zvezani in da zadi za Rusi še stoji

mogočna severna Amerika, da ne omenjamo Italije. Kaj Francoska in Angleška storite, se še zdaj ne more reči, toliko je znano, da imate doma zadosti opraviti. Nas obhaja groza, če le mislimo, da bi kedaj vtegnoli krutnemu sovražniku Turku pomagati proti kristjanom vojaki Avstrijski.

Se je čas obrniti. Al Beustova politika se nam zdi pogubna. Mesto propadajočih Turkov bi imeli že zarad lastnega napredka in trgovine in moči prijateljstvo kristjanov iskati.

— V temi se plazeče moči. Prišla je pred nekaterimi dnevi v Lipsiji na Saksonskem knjižica na svetlo pod naslovom „Razpad Avstrije.“ Spisana je od nekega nemškega Avstrijanca (?), ki se štuli, kakor da bi v imenu milionov (?) svojih sobratov govoril in naravnost priporoča naj se Avstrijski Nemci, z njimi vred pa seveda tudi Čehi in Slovenci, tedaj skoro cela „Cislajtanija“ z Pruskim združijo. Ta knjižica, ki veliko izdaja tako naročito pridiguje, se je prve dni pre posebno na Dunaju zlo prodajala, dokler ji ni gosposka, kakor si je pa tudi zaslužila, na izdajavne škorpce stopila.

— Res čudni Avstrijanci. Pišejo novine, da se je v neki nemški kazini na Avstrijskih tleh močno ploskalo, ko so godci zaigrali pohod (marš), ki je složen na slavo pruske zmage pri Kraljičinem gradu.

— Po cesarskem sklepu, ktere ga sta tudi podpisala ministra baron Beust in grof Taaffe, so deželni zbori v Česki, Moravski in Kranjski 6. aprila spet sklicani.

— Pruska meja je pri N a h o d u zaprta.

— Od 17. marca veje Srbska zastava na Belgraški trdnjavi.

— 30. marca se je Srbski knez Mihael odpeljal v Konstantinopol. Pri odhodu je ga pozdravljalo streljanje topov iz Belgraške trdnjave.

— Nove volitve. Kakor je našim čitateljem že znano, so bili deželni zbori na Českem, Moravskem in Kranjskem razpuščeni, ker so v adresi izrekli, da novo razdeljenje Avstrije v ogersko državo in v „Cislajtanijo“ smatrajo za nevarno početje. Kranjski in Moravski deželni zbor sta to svoje mnenje izrekla v prepokorni adresi do svetlega cesarja, česki pa je še dostavil, da še le takrat more voliti v „cislajtanski“ zbor, kedar se mu samostalen obstoj česke krone v enojni Avstriji zagotovi. Sedajna vlada takih ugovorov ni prenesla, in kar po svoji pravici more, razpustila je imenovane zборе in razpisala nove volitve. S tim vlada hoče še enok poprašati celo deželo, jeli dežela onega mnenja, kakor poslanci ali se slaže z vlado. Nove volitve se te dni dokončajo. Vlada in nemška stranka ste se združile in vse žile napele, da prejšnjih poslancev ne izvolijo. Na nekterih krajih so prenapetneži segali celo do nepoštenih sredstev. Tako so postavili v Landskronu na Českem še poznej, ko je že bila listina volilcev dokončana, še skoz noč izvolili 66 častnih mestjanov, da bi si volilce pomnožili in so res tako zmagali. In kak je izid volitev? Na Kranjskem je narodna stranka sopesno slavno zmagala, 21 poslancev je federalistov, 15 „cislajtancev“ z velikimi posestniki vred. Po deželi so bili vsi prejšnji poslanci in sicer skoro ednoglasno izvoljeni, po mestih pak je narodna stranka pet glasov zgubila. V Ljubljani sta dr. Toman in dr. Klun le za 15 in 18 glasov, v Rudolfovem (novem mestu) Ravnikar le za 4 glase premalo dobil, tudi v Kočevju in v Postojni je vladna stranka zmagala, sicer pak je proti volitvam v Ljubljani in Postojni protest položen. Dr. Toman in dr. Klun sta se potlej od trgovske zbornice ednoglasno izvolila. —

Na Českem so po deželi in v mestih se izvolili prejšniposlanci še z dosta večjo večino glasov kot prvokrat, mnogi celo enoglasno in narodna stranka v kljub vsemu nasprotnemu napenjanju ni zgubila več kot 3 glase. Inače pak je bilo pri velikih posestnikih. Veliki posestniki volijo 54 poslancev, ki, kamor se pridružijo, tam dajo zmago. Carevič Karl Ludwig sam je bil na Českem in Moravskem, da bi pre velike posestnike pregovarjal, naj volijo v smislu vladinim. Pri teh volitvah so veliki posestniki konservativne (narodne) stranke od nasprotne bili premagani, vladnih glasov je bilo oddanih 168, konservativnih 142. Tedaj bo večina novega českega zbora vladina, a narod česki se „Cislajtani“ vendar ne bo htel vdati in od svojih starih pravic odstopiti in zato se pripravlja na Českem nova borba. Celo enake razmere so na Moravskem. Cislajtanski zbor, ki bi imel biti protivaga ogerskemu, stoji tedaj na slabem stalu, ker mu bo česki, moravski, polski in slovenski narod in Tirolci v kljub ugodnim volitvam na Českem in Moravskem vendar sopern.

— Česka kraljevina da pri letošnji nabiri 81000 vojakov (ra-

zun Prage), med tim ko Ogerska s Erdeljskim 48000. Česko ima 5 milionov, Ogersko s Erdeljskim 12 milionov prebivavcev, vzrok tej razliki je, ker Ogri nove vojaške postave niso prejeli.

— V Česki je po zadnji vojski velika množina stanovnikov na ubožtvo došla, postavila se je zatoraj posebno minister-ska komisija, ktera bi naj razdelila določen denar med te reveže, in kakor se piše, je ta komisija že ta denar razdelila in sicer blizo tako le: V Turnavskem okraju 392000 fl., v okraju Minihovega-Gradišča 50000 fl., v Sabotškem okraju 17000 fl., v Somičevem okraju 12000 fl. i. t. d. vse skupej blizo eden milion; kvara pa se je pa vojski napravilo samo v Česki viši 20 milionov.

— Od notrajnega ministerstva. Grof Taaffe je v ministerialnem ukazu od 11. marca oglasil, da počeni od imenovanega dne državno ministerstvo svoj oblastni obseg za politično-administrativne zadeve pod imenom „notrajno ministerstvo“ nadalje opravlja, da bodo vse odločbe in dopisi jegovi pod tem imenom izdani in da se morajo vse vlozbe političnih in administrativnih zadev, ktere so se dozday na državno ministerstvo pošiljale, prihodnjič notrajnemu ministerstvu pošiljati.

— Nemški liberalizem. Upravno svetništvo dunajske trgovske akademije je prof. dr. Klunu odpedalo službo, če sopet kandidira v Kranjski deželni zbor. Se ve, da se prof. dr. Klun ni dal oplahiti veleč, da vsak rojak naj bo voljin, ako je treba, položiti na darilnik ljubljene očetnjave še več kakor pa kako „službo.“

— Kaj namerjava liberalizem? Dunajski nadškof kardinal Rauscher je na dan oznanjenja Mariinega daljši govor govoril, v katerem visoki crkveni knez jasno dokazuje, da so vse namere dandanašnjega liberalizma le na to obrnene, da podkoplje stebre krščanske vere, da vniči vpliv in veljavo duhovstva pri ljudstvu in da tako podere celo stavbo človeške družbe. V ta namen so se pre liberalci tu in unkraj Litave združili.

— Stipendija poljedelstva. Centralni odbor c. k. štajerskega gospodarskega društva je podaril stipendij g. grofa Atems-a zrejencu svilarstva Martinu Muršecu v Višu iz Ptujске gospodarske podružnice; in stipendij Xga zbora nemških kmetijskih in gojzdnih gospodarjev zrejencu svilarstva Janezu Zettel-u iz Radgonske gospodarske podružnice.

U g a n j k a.

Zakaj imajo mlinarji bele klobuke?

Rešenje uganjke v četrtem listu:

Črka r.

Tržna cena

30. marca 1867.

	V Mariboru		V Celju		V Ptuj	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	5	65	6	40	5	50
Rži	4	40	4	60	4	10
Ječmena	3	30	4	20	2	90
Ovsa	1	80	2	20	1	80
Turšice (kuruze) vagan	3	30	3	60	3	—
Ajde	3	—	3	50	2	80
Prosa	2	70	3	—	3	10
Krompirja	1	80	2	50	1	40
Govedine funt	—	21	—	20	—	20
Teletine	—	24	—	22	—	23
Svinjetine črsteve funt	—	24	—	22	—	22
Drv 30" trdih seženj (Klafter)	8	—	6	90	8	—
" 18"	4	—	—	—	—	—
" 30" mehkih	5	—	5	—	6	—
" 18"	2	30	—	—	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	—	50	—	40	—	50
" mehkega	—	40	—	—	—	40
Sena cent	1	30	1	—	1	15
Slame cent v šopah	1	10	—	60	1	—
" za steljo	—	80	—	50	—	90
Slanine (špeha) cent	8	1	36	—	—	—
Jajec, sedem za	—	10	—	—	—	—

Ažijo srebra 126.50.

Narodno drž. posojilo 70.10.

Listnica vredništva.

G. J. v Negovi. Vaša lepa sestavka dojdeta prihodnjič; hvala lepa. — G. dr. L. v Ljubljani. Primorani smo spet Vam list pod prejšnjim naslovom poslati, kajti niste nam še drugega oglasili.